

Samspillet mellem statsstøttereglerne og dansk lovgivning

Britt Vonger

Emnerne

- I. Samspillet mellem statsstøttereglerne og dansk lovgivning
- II. Særlige juridiske opmærksomhedspunkter i forhold til samspillet
- III. Betydningen af konkurrencelovens §11a
- IV. Hvem er de relevante myndigheder?
- V. Praktiske råd

I. Samspillet mellem statsstøttereglerne og dansk lovgivning

Dobbelt regelgrundlag

Ulovlig støtte efter dansk ret, men i overensstemmelse med statsstøttere reglerne

Lovlig støtte efter dansk ret og i overensstemmelse med statsstøttere reglerne

Ulovlig støtte efter dansk ret og ulovlig statsstøtte

Lovlig støtte efter dansk ret, men ulovlig statsstøtte

Dobbelt regelgrundlag

- Hjemmel i skreven ret eller kommunalfuldmagtsreglerne er ikke nok.

Eks. Eliteidrætslovens §7 "Kommuner kan yde økonomisk støtte til eliteidræt, medmindre der er tale om egentlig erhvervsvirksomhed".

Eks. Erhvervsfremmelovens § 13. "Kommunerne kan iværksætte erhvervsudviklingsaktiviteter, bl.a. inden for
1) innovation, herunder bruger- og medarbejderdrevne innovation, ressourceeffektivitet, videndeling og videnopbygning,

2) anvendelse af ny teknologi, herunder automatisering og digitalisering,

3) etablering og udvikling af nye virksomheder,

4) udvikling af menneskelige ressourcer, herunder udvikling af regionale kompetencer,

5) vækst og udvikling i turismeerhvervet og

6) udviklingsaktiviteter i yderområderne.

Stk. 2. Aktiviteterne skal iværksættes i overensstemmelse med § 9, stk. 4 og 6. Aktiviteterne kan gennemføres i regi af selvstændige juridiske enheder.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal forholde sig til den regionale vækst- og udviklingsstrategi i relevante udviklingsstrategier, herunder i erhvervsudviklingsindsatsen og i strategierne for kommuneplanlægningen."

- Støtten må ikke være i strid med statsstøttere reglerne.

Eliteidrætsloven (2004)

Eliteidrætslovens §7 "Kommuner kan yde økonomisk støtte til eliteidræt, medmindre der er tale om egentlig erhvervsvirksomhed".

Lovforslaget:

"Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter. "

Statsstøtte er ikke nævnt i de specielle bemærkninger til §7.

Erhvervsfremmeloven (2005)

Erhvervsfremmelovens kapitel 6 vedrørende kommunerne (§§12 og 13)

Lovforslaget:

”Forholdet til EU-retten

Lovforslaget skal anmeldes til EU-Kommissionen efter reglerne for statsstøtte. ”

Statsstøtte er ikke nævnt i de specielle bemærkninger til §12 og 13.

Ændring af kommuners adgang til at støtte biografer (2013-2014)

- Kommissionen tog de danske regler om kommuners støtte til biografer i henhold til filmloven op i forbindelse med en klage i 2010 over kommuners støtte til biografer. Kommissionen var blevet opmærksom på, at de danske kommuner efter dansk ret i princippet kunne yde en ubegrænset beløbsmæssig støtte til biograferne.
- Loven blev derfor ændret, så der i 2013 blev indsat en bemyndigelse til at fastsætte regler om kommunalt tilskud til biografvirksomhed i en bekendtgørelse. Det fremgik af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at:
»Baggrunden for forslaget er, at en række større danske biografer har klaget til Kommissionen over filmlovens § 18, der giver kommunerne hjemmel til at yde støtte til biografvirksomhed. Kommissionen har på baggrund af dialog med Kulturministeriet om det eksisterende støttegrundlag tilkendegivet, at kriterierne for kommunal støtte bør præciseres i lyset af udviklingen inden for statsstøttereglerne.«
- Den efterfølgende bekendtgørelse, der trådte i kraft 1. januar 2015, begrænser den kommunale støtte til, at kommuner kun kan yde støtte til 1) kunstbiografer der opfylder visse betingelser eller 2) andre biografer efter de minimis reglerne.
- Hvis kommunen overholder lovgivningen, er statsstøttereglerne overholdt.

Praktiske forhold i forbindelse med samspillet

- Ministerierne udformer og administrerer deres egen lovgivning - kommunerne administrerer ministeriernes lovgivning.
- Kontakten mellem ministeriet, Statsstøttesekretariatet og Kommissionen om forholdet mellem den enkelte lov og statsstøttereglerne, er kommunerne ikke en del af.
- Meget lidt af korrespondancen offentliggøres.
- Ministerierne henviser som udgangspunkt til Statsstøttesekretariatet, men kommunerne kan ikke henvende sig til Statsstøttesekretariatet.
- Antallet af støttebeslutninger, variationen og den decentrale beslutningsproces.

II. Særlige juridiske opmærksomhedspunkter i forbindelse med samspillet

Overblik

De gode nyheder

- Ikke al støtte er statsstøtte – det gælder især for kommuner
- Hvis det er statsstøtte kan det være undtaget fra anmeldelse
- Hvis det skal anmeldes, kan det godkendes af Kommissionen

De dårlige nyheder

- De ”blinde punkter”
- Kan være store og små forskelle på reguleringen i dansk lovgivning og statsstøttere reglerne på konkrete områder
- Lovforarbejderne gør sjældent opmærksomme på statsstøttere reglerne

Ikke al støtte er statsstøtte

- hvis der ikke er tale om påvirkning af samhandelen,
- hvis virksomheden ikke har opnået en fordel,
- hvis virksomheden ikke udøver en økonomisk aktivitet,
- hvis støtten ikke er selektiv,
- hvis støtten ikke fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen eller
- hvis der ikke er tale om offentlige midler

Så er der ikke tale om statsstøtte.

Traktatens artikel 107, stk. 1. Se også Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte (2016)

Påvirkning af samhandelen

Kilde: Google maps

Investeringsstøtte til havnen Wyk auf Föhr

Kommissionen lagde blandt andet vægt på, at:

- turisterne, der tager på fritidsture fra havnen i Föhr, var næstende udelukkende tyskere,
- der blev kun tilbudt ture fra Föhr til de andre tyske øer, og
- der var heller ikke færgeforbindelser til andre EU-lande.

Kommissionen kom frem til, at der ikke forelå en påvirkning af samhandelen.

Statsstøttesag SA.44692.

Dansk støtte til foreningsfitness (Kommissionen 2017)

- Klage til Kommissionen fra Dansk Kommerciel Fitness & Sundhed i 2013 blandt andet vedrørende kommuners støtte til foreningsfitness i medfør af folkeoplysningsloven.
- Kommissionen konkluderede, at der ikke var tale om statsstøtte i traktatens forstand, fordi der ikke var tale om påvirkning af samhandelen og heller ikke var tale om en trussel om fordrejning af konkurrencen.
- Kommissionen lagde vægt på en række forskellige forhold, herunder:
  - at der er tale om tilskud, der gives af de enkelte kommuner, og at målgruppen er den lokale befolkning, og derfor var noget helt andet end støtte til større sportsfaciliteter, som er målrettet et nationalt eller internationalt marked.
  - støttens størrelse – årligt i gennemsnit under 6000 euro, og til den største sportsforening knap 20.000 euro årligt.

Statsstøttesag SA.37900 (2013/FC), 22. juni 2017.

Morsø Kommunes støtte til Dansk Skaldyrscenter (2011)

Kommissionen konkluderede, at der var tale om statsstøtte, herunder at betingelsen om påvirkning af samhandelen var opfyldt.

Men Kommissionen godkendte støtten som forenelig med det indre marked. Den lagde vægt på, at der var tale om et ægte kulturelt sigte og at støtten ikke påvirkede samhandelen og konkurrencevilkårene på en måde som stred mod den fælles interesse.

Kilde: Google maps

Ikke al statsstøtte skal anmeldes til Kommissionen

De væsentligste undtagelser fra kravet om anmeldelse:

- de minimis forordningen
- gruppefritagelsesforordningen.

Hvis undtagelserne ikke finder anvendelse, og støtten skal anmeldes til Kommissionen, vil Kommissionen godkende den, hvis den er forenelig med det indre marked.

Eksempel på anvendelse af gruppefritagelsesforordningen

5 kommuners støtte til rekreativt anlæg, Amager Bakke (2015):

- Fem kommuners støtte i form af ansvarlige lån til opførelse af et rekreativt anlæg (skibakke, klatrefaciliteter mv.) på taget af et affaldsforbrændingsanlæg.
- Anlægget skulle etableres, ejes og drives af en fond, som lejer tagfladen af I/S Amager Ressourcecenter.
- Kommissionen bekræftede via mail, at kommunernes ydelse af ansvarlige lån ville være omfattet af gruppefritagelsesforordningen.
- Statsforvaltningen fandt i en udtalelse af 19. maj 2015, at de ansvarlige lån på 42 mio. kr. til den fond, der skulle opføre det rekreative anlæg, lå inden for rammerne af kommunalfuldmagtsreglerne forudsat indsigt med og indflydelse på fondens vedtægter.

Billede: BIG Arkitekter

Eksempel på sag hvor støtten blev anmeldt og godkendt

Københavns Kommune støtte til en multiarena (2013)

- By & Havn, der ejes af Københavns Kommune og staten, skulle vederlagsfrit stille brugsretten til den jord, hvor multiarenaen skulle bygges, til rådighed i 40 år, hvorefter der skulle betales markedsleje.
- Selve opførelsen ville et selskab, ejet af Københavns Kommune og Realdania, stå for, og hver af parterne skulle indskyde 325 mio. kr. i selskabet. Der ville endvidere blive givet et tilskud til opførelsen på 15 mio. kr. fra Elitefacilitetsudvalget, der delvist er ejet af staten. Endelig var der et årligt driftstilskud fra DIF i 10 år.
- De danske myndigheder rettede i første omgang uformel henvendelse til Kommissionen og gjorde gældende, at der ikke var tale om statsstøtte.
- Kommissionen var ikke enig, og støtten blev anmeldt i 2012. Der kom også klager.
- Kommissionen konkluderede i 2013, at der var tale om forenelig støtte.

*Statsstøttesag SA.22728 og udtalelse fra Statsforvaltningen
Hovedstaden 21. april 2008*

Pressemeddelelse af 23. juni 2013

De dårlige nyheder

- De ”blinde punkter”
  - Hvornår er det støtte – hensigt eller virkning?
  - Hvad er en virksomhed?
  - Tilgivelse eller tilladelse?
- Kan være store og små forskelle på reguleringen i dansk lovgivning og statsstøttereglerne på konkrete områder

Fx eliteidrætsloven, adgangen til øremærket støtte i kommunalfuldmagtsreglerne, erhvervsfremmeloven.
- Lovforarbejderne gør sjældent opmærksomme på statsstøttereglerne.

Eksempel: Idræt

- Vigtigste hjemler i dansk ret: Eliteidrætsloven, folkeoplysningsloven og kommunalfuldmagtsreglerne.
- Statsstøttereglerne
  - Er det statsstøtte? Særligt er der tale om en påvirkning af samhandelen, og gives støtten til en virksomhed, der udfører en økonomisk aktivitet og er der givet en fordel.
  - Gruppefritagelsesforordningens artikel 55 om støtte til sportsinfrastruktur og multifunktionel infrastruktur.

Reglerne på idrætsområdet

Dansk lovgivning	Statsstøtteregele – centrale spørgsmål
Folkeoplysningsloven	Er der en påvirkning af samhandelen? Er der tale om en virksomhed, der udøver en økonomisk aktivitet? Er der givet en fordel? Gruppetfritagelsesforordningens artikel 55 om sportsinfrastruktur
Eliteidrætsloven	Er der en påvirkning af samhandelen? Er der tale om en virksomhed, der udøver en økonomisk aktivitet? Er der givet en fordel? Gruppetfritagelsesforordningens artikel 55 om sportsinfrastruktur
Kommunalfuldmagtsreglerne	Er der en påvirkning af samhandelen? Er der tale om en virksomhed, der udøver en økonomisk aktivitet? Er der givet en fordel? Gruppetfritagelsesforordningens artikel 55 om sportsinfrastruktur

III. Betydningen af konkurrencelovens §11a

Betydningen af konkurrencelovens §11a

- Reglen blev indført i 2000.
- §11a, stk. 1 og 2:
*”Stk. 1. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan udstede påbud om, at støtte, der er ydet ved hjælp af offentlige midler til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomhed, skal bringes til ophør eller skal tilbagebetales.
Stk. 2. Påbud efter stk. 1 kan udstedes, når støtten
1) direkte eller indirekte har til formål eller til følge at forvride konkurrencen og
2) ikke er lovlige i henhold til offentlig regulering.”*
- §11a, stk. 2, nr. 2 indebærer derfor, at støtte, der har hjemmel i skreven ret eller kommunalfuldmagten, ikke er i strid med §11a.

Eksempler på sager: Farum Park, Østre Havn, Kastrup Strandpark, Irma i Værløse.

Eksempel: Sagen om Østre Havn

- Aalborg Havn A/S' solgte Østre Havn i 2006 for 42,8 mio. kr.
- Konkurrencestyrelsen indhentede i forbindelse med sagen en uafhængig vurdering, som kom frem til en markedspris på 71,7 mio. kr. men med en skønsmargin på 35-50 %.
- En købesum på ca. 40-100 mio. kr. kunne derfor betragtes som et udtryk for den gældende markedspris på salgstidspunktet i 2006.

»På grund af den meget store skønsmargin i markedsprisen ydede Aalborg Havn A/S ikke ulovlig støtte ved salget af Østre Havn til 42,8 mio. kr. Skønsrapporten viser imidlertid, at Aalborg Havn måske kunne have fået en højere pris.

Hvis Aalborg Havn A/S inden salget af Østre Havn havde gennemført et udbud eller fået foretaget en uafhængig vurdering, ville man have sikret sig, at grunden blev solgt til markedsprisen. Man ville også have undgået en sag i Konkurrencerådet.

Konkurrencestyrelsen anbefaler generelt, at offentlige myndigheder og virksomheder ved salg af grunde m.v. gennemfører et udbud eller får foretaget en uafhængig vurdering i overensstemmelse med EU-Kommissionens vejledning om det offentliges salg af jord og grunde.« – Konkurrencestyrelsens pressemeddelelse 25. november 2009.

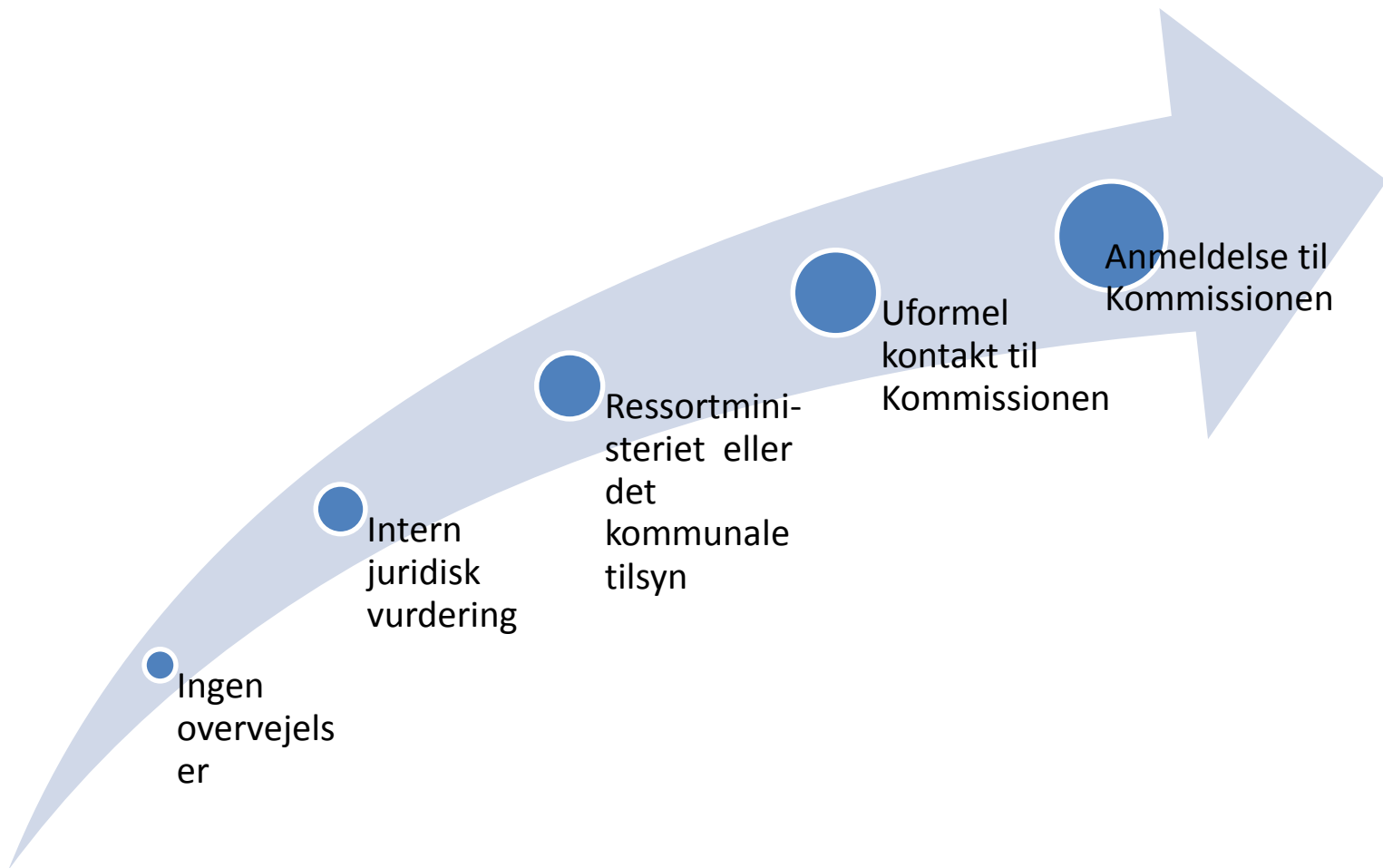
Forholdet mellem konkurrencelovens §11a og statsstøttereglerne

- Hvis statsstøttereglerne er overtrådt, men støtten har hjemmel i dansk lovgivning, så finder §11a *ikke* anvendelse.
- Hvis støtten *ikke* har hjemmel i dansk ret, så *kan* §11a anvendes, uanset om statsstøttereglerne er overtrådt eller ej.
- Tendens – mere uklar grænsedragning.
- Kommissionen vil lade de danske konkurrencemyndigheder behandle sagen, hvis Kommissionen vurderer, at de danske konkurrencemyndigheder er ”bedst egnet” til at behandle sagen.

IV. Hvem er de relevante myndigheder?

Hvem er de relevante myndigheder?

- Ankestyrelsen kan udtale sig vejledende om hvorvidt støtte har hjemmel i dansk ret, og om der er tale om statsstøtte, der skulle have været anmeldt.
- Ressortministeriet kan udtale sig om fortolkningen af sin lovgivning.
- Statsstøttesekretariatet vejleder om statsstøttespørgsmål, men henviser til KL for så vidt angår kommunale sager.
- KL rådgiver kommunerne om statsstøttereglerne, herunder også om, hvorvidt der er tale om statsstøtte i traktatens forstand.
- Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen – håndhæver konkurrencelovens § 11a, hvis støtten ikke er lovlig i henhold til dansk ret. Henviser vedrørende statsstøttereglerne til Statsstøttesekretariatet i Erhvervsministeriet.
- Kun Kommissionen kan erklære en konkret statsstøtte forenelig, og statsstøtte, der ikke er undtaget fra anmeldelsespligten, skal anmeldes til Kommissionen før den kan gives.

Samspelet mellem de danske myndigheder

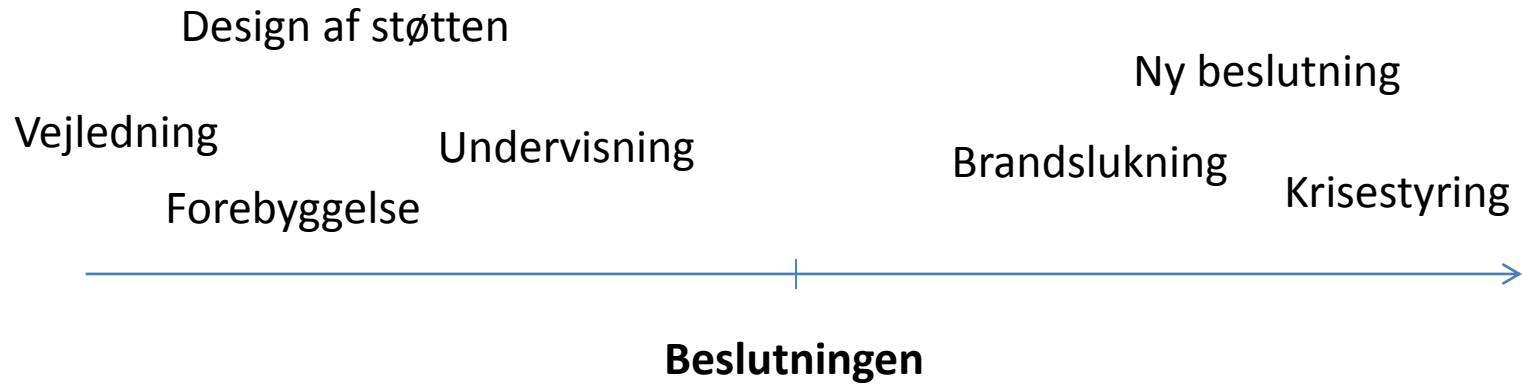
Fredensborg Kommune og foreningsfitness

- Henvendelse fra Fredensborg Kommune til Statsforvaltningen 3. september 2012 vedrørende lånegaranti for et lån optaget af NKK-Hallen til finansiering af en udbygning, der bl.a. skulle rumme NKK Foreningsfitness.
- Fredensborg Kommune oplyste overfor Statsforvaltningen, at kommunen havde vurderet, at der ikke var tale om statsstøtte.
- Statsforvaltningen henvendte sig først til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST), der sendte henvendelsen videre til Statsstøttesekretariatet.
- Statsstøttesekretariatet udtalte, at de var enige i, at der ikke var en samhandelseffekt, og returnerede sagen til KFST med henblik på en vurdering af, om konkurrencelovens §11a fandt anvendelse.
- KFST udtalte vejledende, at det ikke kunne udelukkes, at der var tale om konkurrenceforvridende støtte.
- Statsforvaltningen udtalte den 31. oktober 2013, at garantistillelsen havde hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne, og gav samtykke til lånegarantien.
- Projektet blev dog ikke gennemført.

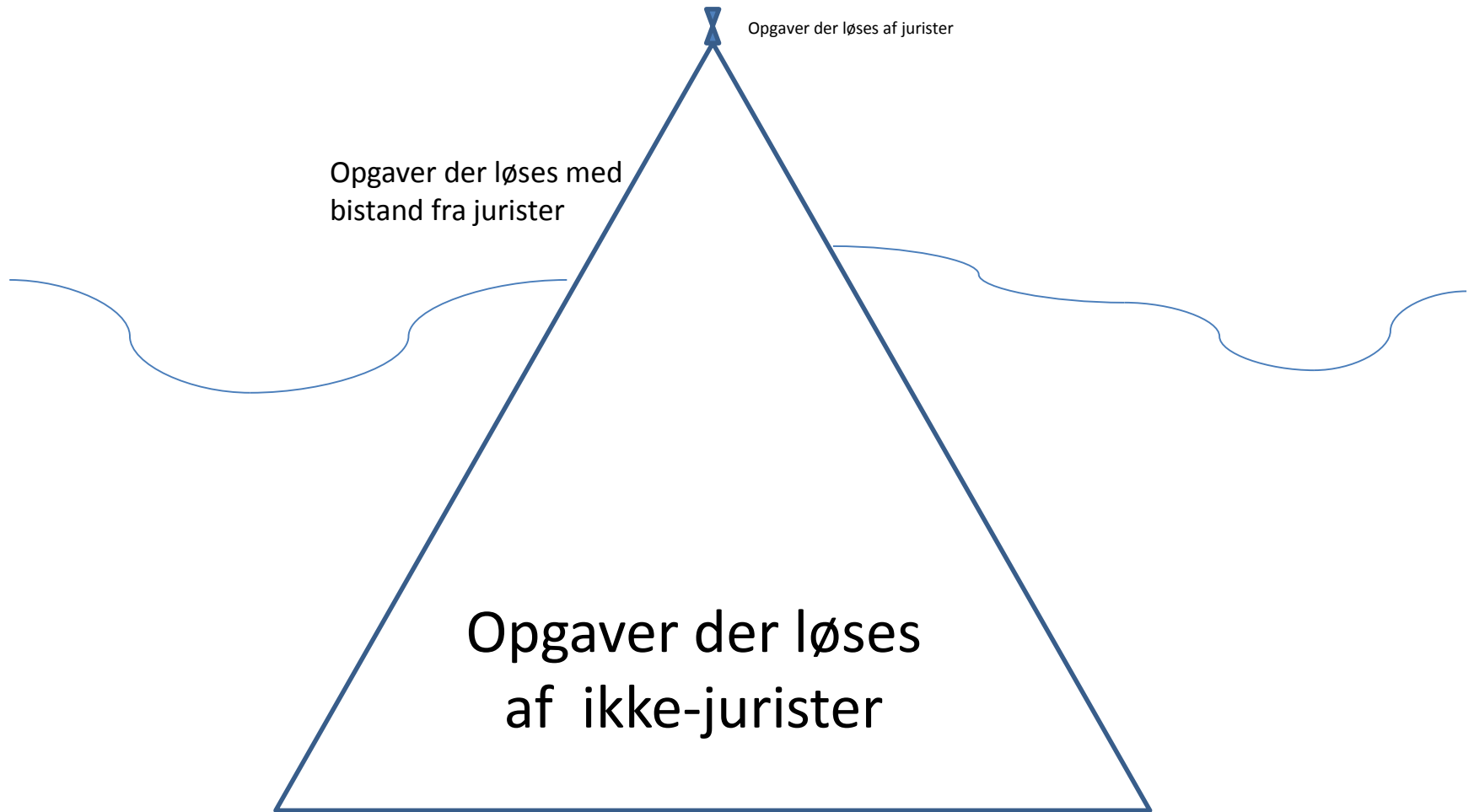
Statsforvaltningens udtalelse 31. oktober 2013 og vejledende udtalelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen 24. september 2013.

V. Praktiske råd

Forebyggelse

Hvem skal kende reglerne?

Anbefalinger til et forbedret samspil mellem regelsættene

- Flere love, der godkendes som støtteordninger, hvor de individuelle støttebeslutninger ikke skal vurderes selvstændigt i forhold til statsstøttereglerne.
- Mere vejledning fra ressortministerierne om, i hvilke situationer det er relevant at overveje statsstøttereglerne.
- Tilgængelig viden om Kommissionens afgørelser og uformelle tilkendegivelser vedrørende lovgivning, der skal administreres af kommuner.

Spørgsmål & debat

Kontaktoplysninger:
britt.vonger@hotmail.dk
42 73 01 04

Hvis du vil vide mere ...

- Statsstøttehåndbogen 2017 - www.em.dk
- Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte, 2016
- Link til Kommissionens sagsdatabase:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/
- EU-Karnov – Introduktion til statsstøttereglerne
- Kommunerne og statsstøttereglerne – en praktisk guide, Karnov, 2017